

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO
WPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

3. Miejscowość

KOSINA

1. Nazwa

4250
KOŚCIÓŁ FILIALNY p.w. św. SEBASTIANA
w zespole kościoła fil. p.w. św. Sebastiana

2. Czas powstania

1737 r., 1958 r.

4. Adres

Kosina 201, 37-112 Kosina,
nr ewidencyjny działki: dz. nr 3525
nr księgi wieczystej KW

11. Materiały graficzne

5. Przynależność administracyjna

województwo podkarpackie

powiat łańcucki

gmina Gmina Łańcut

6. Współrzędne geograficzne

N: 50°4'0.96" E: 22°20'2.69"

7. Poprzednie nazwy miejscowości

Cossyn, Kossin, Kossina

8. Właściciel i jego adres

Parafia Rzymskokatolicka
p.w. św. Stanisława Bpa
Kosina 1017, 37-112 Kosina

9. Użytkownik i jego adres

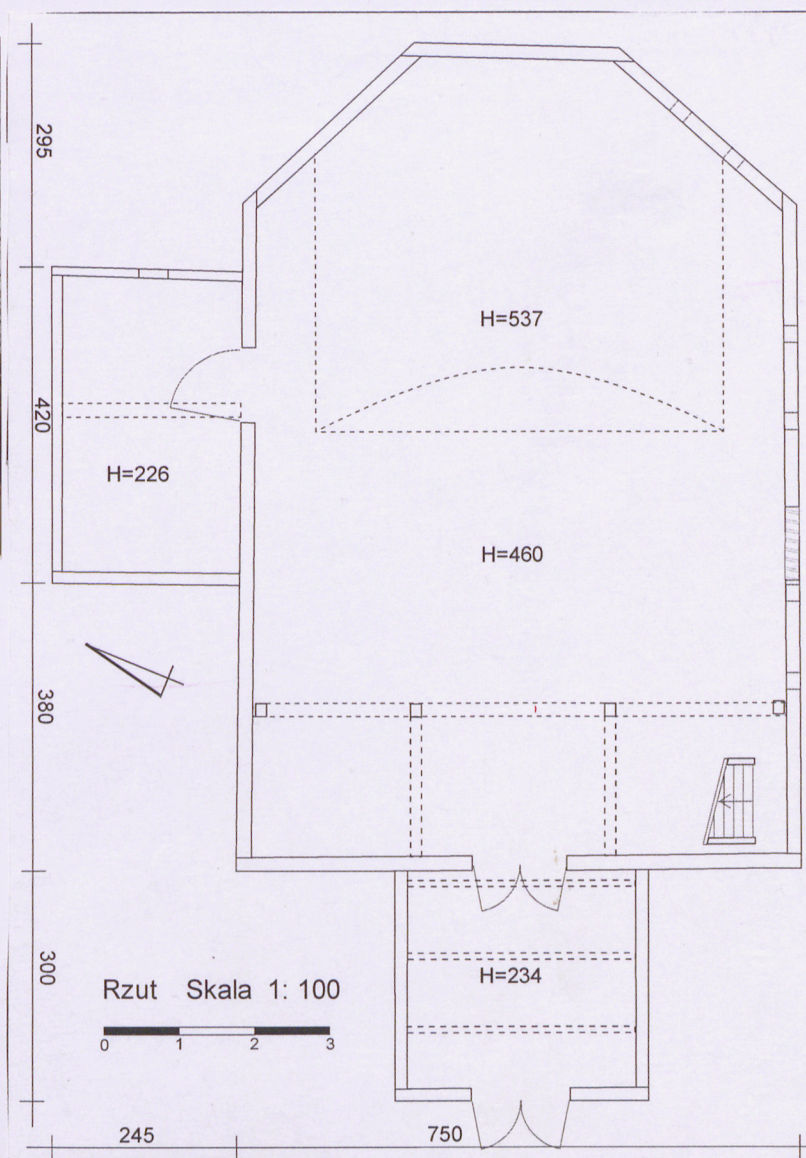
j.w.

10. Formy ochrony

Decyzja A-968 z dn. 04.12.1980 r.

Widok na elewację frontową (zachodnią)

Najstarsza znana wzmianka o wsi Kosina datowana jest na 1369 - w dokumencie lokacyjnym Kraczkowej odnotowany wójt Kosiny. Na pocz. XV w. miejscowość była zapewne własnością Wincentego Granowskiego herbu Leliwa starostz nakielskiego. Po śmierci Granowskiego Kosinę przejęła wdowa po nim Elżbieta Pilecka. W 2 poł. XV wieś była własnością Pileckich z Łańcuta m.in. Stanisława podkomorzego przemyskiego (1478), Ottona podkomorzego lubelskiego (1487). Kolejnymi właścicielami byli Stadniccy, a po nich dobra łańcuckie przejął Stanisław Lubomirski. Ta rodzina władała Kosiną do I poł. XVIII w. W XVII wieku wieś była niszczone przez najazdy tatarskie. Ogromne zniszczenia poczynili Tatarzy w 1624 r. Atak nastąpił 11 czerwca - ordyńcy m.in. spalili kościół wraz z chroniącymi się w nim mieszkańcami wioski i proboszczem ks. Wojciechem Jaklewiczem. Duże straty poczynili w 1657, jednak wtedy kościół ocalał. Wieś zastała także zniszczona w czasie najazdu w 1672 r. Następnymi właścicielami byli Sanguszkowie (1738-88), Kunegunda Prek oraz księżna Izabella z Czartoryskich Lubomirska. Ona to przekazała Przeworsk wraz siedmioma wsiami m.in. Kosiną Henrykowi Lubomirskiemu. W rękach Lubomirskich Kosina pozostawała do czasu upaństwowienia ich dóbr w 1944 r.

Wg *Rocznika...* parafia w Kosinie została utworzona przed 1381 r. i uposażona przez wspomnianego już W. Granowskiego. W 1646 r. decyzją bpa przemyskiego Pawła Piaseckiego została włączona do parafii Łańcut (wg *Rocznika*) lub Żołyni (KSZP). Wg autorów KZSP SN parafia ponownie erygowana w 1787. Natomiast wg *Rocznika* wyodrębniła się na nowo dopiero w czasie zaborów, w 1824 r. Najstarszy znany kościół parafialny w Kosinie został spalony przez tatarów w 1624 r. Kolejny został wybudowany zapewne w miejscu obecnego murowanego i otoczony ziemnymi fortyfikacjami. I ta świątynia została zniszczona, a jej następczyni powstała w 1708 r. Nowy kościół w 1744 r. konsekrował bp przemyski W. H. Sierakowski. W I. 30. XX w. został on rozebrany ponieważ podjęto decyzję o budowie murowanej świątyni (proj. W. Dajczak), która powstała w I. 1936-38.

Cd. Wkładka nr 1

a. sytuacja: Zespół kościoła filialnego położony w centralnej części Kosiny (na południe do drogi A4). Na lewym brzegu rzeki Kosinki; przy drodze łączącej główną drogę wsi ze stadionem. Zespół usytuowany na sztucznym podwyższeniu terenu o owalnym obrysie od południa i wschodu okolonym drogami, zachodu ścieżk. Zespół otoczony wieńcem drzew oraz współczesnym drewnianym ogrodzeniem, w którego ciągu, na południu, murowana dzwonnica i brama wjazdowa. Kościół zlokalizowany na południe od centrum założenia; orientowany, z osią wzdłużną odchyloną w kierunku północnym. W północnej części założenia kapliczki z rzeźbami świętych, m.in. z barokową św. Jana Nepomucena.

b. materiał, konstrukcja, technika

- ściany: fundamenty kamienne zabetonowane, zrąb drewniany, zwęgłowanie na rybi ogon, ściany pokryte gontem. Szczyt ściany zach. szalowany. Wieżyczka w kalenicy obita blachą. Wewnątrz ściany nawy/prezbiterium pokryte polichromią
- stropy: drewniane, nad częścią, prezbiterialną, w niepełnej szerokości - w formie spłaszczonej kolebki.
- więźba dachowa: drewniana, konstrukcji krokwiowo-jętkowej, z trzema stolcami; przekryta pojedynczym gontem. Nad zakrystią i przedsionkiem niedostępna
- podłoga: deski na legarach
- schody: drewniane drabiniaste, jednobiegowe.
- otwory drzwiowe: w formie pionowego prostokąta do zakrystii i z przedsionka do nawy (otwór wtórnie zmniejszony); w ścianie południowej otwór ślepy. Główny otwór zamknięty łukiem odcinkowym. Otwory okienne – w formie pionowego prostokąta, w części prezbiterialnej okulus, w zakrystii otwór kwadratowy, na chórze otwór w formie poziomego prostokąta. Otwory od wewnątrz zabezpieczone kratami.
- stolarka drzwiowa: drewniana; do zakrystii oryginalne jednoskrzydłowe drzwi spągowe; główne drzwi wejściowe współczesne, dwuskrzydłowe, klepkowe dopasowane do otworu. Z przedsionka do nawy współczesne, dwuskrzydłowe,
- stolarka okienna: drewniana, krosnowa. Okna w korpusie stałe, dwudziestopolowe, w pięciu rzędach; okulus dzielony promieniście na osiem pól. W zakrystii i przedsionku czteropolowe; w zakrystii jednoskrzydłowe. Na chórze - centralna część skrzydło dwupolowe, dwie boczne części stałe dwupolowe.

c. rzut: Korpus nawowy prostokątny, z niewydzieloną, trójbocznie zakończoną częścią prezbiterialną. Wejście główne na osi ściany zachodniej, przez zbliżony do kwadratu przedsionek. Od północy do kościoła przylega prostokątna zakrystia.

d. bryła: Korpus zwarty, kryty wysokim dwuspadowym dachem, nad częścią wschodnią przechodzący w trójpołaciowy. W kalenicy wysoka wieżyczka na sygnaturkę - uskokowa, o wysokim ośmiobocznym cokole, przedzielona gzymsami, zwieńczona ażurową latarnią z ostrosłupowym hełmem, na którym iglica z krzyżem. Dach w dolnej części przełamany, dolna część o mniejszym spadku - odpowiada przydachowi w elewacji zachodniej. Na osi elewacji zachodniej niski przedsionek o dachu rozwiązany podobnie jak nad korpusem. Do wschodniej części elewacji północnej dostawiona zakrystia przekryta dachem pulpitowym.

Cd. Wkładka nr 1

<p>14. Kubatura</p> <p>ok. 652 m³</p>	<p>15. Powierzchnia użytkowa</p> <p>ok. 80 m²</p>	<p>16. Przeznaczenie pierwotne</p> <p>Sakralne</p>	<p>17. Użytkowanie obecne</p> <p>Sakralne</p>
<p>18. Stan zachowania</p> <p>Ściany obite gontem, który wykazuje ślady zużycia, we wnętrzu na ścianach widoczne liczne zacieki. Ubytki i nieszczelności w deskowaniu zachodniego szczytu. Liczne zacieki występują na deskach stropowych, belka stropowa w zakrystii porażona korozją biologiczną. Pojedyncze belki więźby dachowej zaatakowane przez drewnojady. Gont na pokryciu zużyty, ubytki w pokryciu. Obicie wieżyczki pokryte rdzą. Belki chóru zaatakowane przez drewnojady. W dobrym stanie przedsionek. W złym stanie ołtarz główny, niepewna statyka przemalunki, przedarcie w obrazie św. Sebastiana.</p>		<p>19. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie</p> <p>Nieszczelności i zużycie pokrycia dachowego oraz gontu na elewacjach będzie powodowało postępujące zniszczenie świątyni i jej wyposażenia. Należy wyeliminować to zagrożenie. Wymienić zniszczone pojedyncze belki więźby dachowej, wykonać remont pokrycia. Poddać renowacji stolarkę okienną. Wykonać remont chóru. Przywrócić oryginalny otwór drzwiowy z przedsionka do nawy. Przeprowadzić pełną konserwację ołtarza, szafy zakrystyjnej oraz polichromii oraz sukcesywnie pozostałych elementów wyposażenia.</p>	

20. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

Archiwum WOUZ Delegatura w Rzeszowie:

- *Studium wartości kulturowych Gminy Łańcut do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Łańcut*, oprac. zespół pod kier. V. Błotko, 1999
- Karta ewidencyjna tzw. zielona *Kosina, Kościół pw. św. Sebastiana* oprac. W. Kruk (?), 1959 r.
- *Kosina, Kościół drewniany - inwentaryzacja architektoniczno-konserwatorska*, oprac. K. Lecka, J. Smicak, Z. Łęcznar, 1980

23. Bibliografia

- V. Błotko, A. Błotko, *Przewodnik po ziemi łańcucko-leżajskiej*, Łańcut 2002
- R. Brykowski, *Drewniana architektura kościelna diecezji przemyskiej "Nasza Przeszłość"* 1976, t. XLVI
- A. Gliwa, *Zniszczenia wojenne i ich skutki na terenie ziemi przemyskiej w XVII wieku*, rozprawa doktorska, Kraków 2009, mps Archiwum Narodowego Instytutu Dziedzictwa OT w Rzeszowie
- Katalog Zabytków Sztuki w Polsce Seria Nowa (KZSP SN), t. III, z. 5 *Łańcut i okolice*, M. Omilanowska, J. Sito, Warszawa 1995
- "Kronika Diecezji Przemyskiej", 1902, z. 12
- *Rocznik archidiecezji przemyskiej 1997 Album*, (red.) H. Borcz, A. Szal, Przemysł 1997

25. Źródła ikonograficzne (rodzaj, miejsce przechowywania)

Archiwum fotograficzne WUOZ Delegatura w Rzeszowie, *Kosina* - fot. Kruk, J. Tur, M. Wajdowicz, Z. Jucha.

21. Uwagi

22. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

24. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

tekst

Bartosz Podubny, październik 2013 r.

plany, rysunki

Bartosz Podubny, październik 2013 r.

fotografie

Bartosz Podubny, październik 2013 r.

26. Załączniki

3 wkładki

1. Miejscowość	Kosina	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres	6. Zawartość załącznika
2. Gmina	Gmina Łańcut	KOŚCIÓŁ FILIALNY p.w. św. SEBASTIANA w zespole kościoła fil. p.w. św. Sebastiana, Kosina 201, 37-112 Kosina	Cd. pkt. 12. Historia, pkt. 13 Opis, Kartografia ikonografia historyczna, Sytuacja; fotografie
3. Powiat	łańcucki		
4. Województwo	podkarpackie		

Cd. pkt. 12 Historia

Pomimo przeniesienia lokacji parafialnej świątyni, po napadzie z 1624 r., w miejscu spalonego kościoła wybudowano w 1630 nowy kościół filialny(?). Obecnie istniejący powstał w 1737 r. Zastanawiające jest, że za zmianą miejsca lokalizacji głównej świątyni zabudowania plebańskie przez kolejne wieki funkcjonowały przy kościele filialnym. W 1872 r. na południe od świątyni św. Sebastiana wybudowano murowaną dzwonnice. Jeszcze w 1900 r. w pobliżu wybudowano nową plebanię. Wizytacja parafii z 1902 r. odnotowała, że w kościele św. Sebastiana przechowywany był Najświętszy Sakrament, a ówczesny proboszcz często odprawiał w nim msze w dni powszednie. Świątynia była remontowana w latach 50. XX w., ale już wcześniej zostało zlikwidowane wejście w elewacji południowej. Na pocz. I. 50. rozebrano murowane ogrodzenie otaczające świątynię. W 1954 r. kościół obity gontem, dach pokryto dachówką. W I. 1958 wykonana podmurówka pod zręb, wymieniono podwaliny. Przeprowadzony remont więźby dachowej - wymieniono konstrukcję dachu oraz zmieniono jego formę. Wcześniej południowa i północna połać dachu miały jednolity spadek. W czasie remontu połacie przełamano na poziomie przydaszka elewacji frontowej, a całość dachu podwyższono. Zmieniono przekrycie zakrystii - w miejsce dachu pulpitowego, który rozpoczynał się od okapu połaci dachu głównego i miał większy od niego spadek - wprowadzono dach współcześnie istniejący. Dachy pokryto gontem. W 1980 r. rozebrano przedsionek (był wtórny, nie powiązany konstrukcyjnie ze zrębem kościoła) i postawiono nowy również zmieniając jego formę - zwiększono wysokość dachu, aby zasłonić okno; wymieniono pokrycie dachowe. Następnie teren wokół kościoła otoczono drewnianym parkanem.

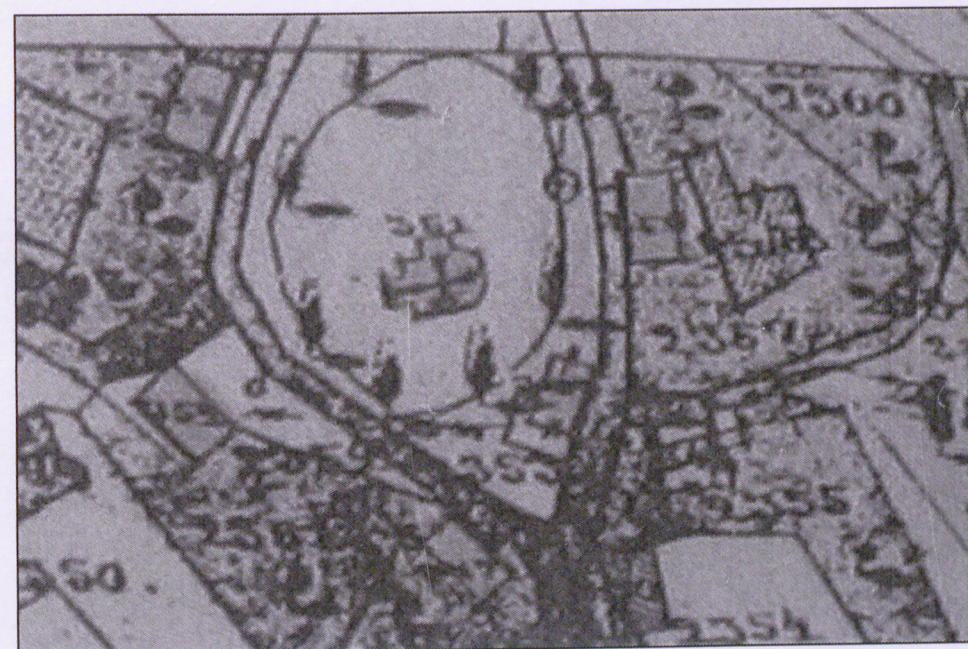
Omawiany kościół stracił na znaczeniu po wybudowaniu nowej plebani (2 poł. XX w.) zlokalizowanej w otoczeniu murowanego kościoła. Obecnie kościół filialny p.w. św. Sebastiana użytkowany jest okazjonalnie, kilka razy w ciągu roku.

Cd. pkt. 13 Opis

e. elewacje: Okap korpusu osłonięty deskowaniem w formie krążyń na ćwierci okręgu. Elewacja frontowa (zach.) jednoosiowa. Elewacja północna ślepa. Elewacja wschodnia jednoosiowa - oś w cz. południowej; w centrum drewniana kapliczka z krucyfiksem. elewacja południowa - korpus dwuosiowy, przedsionek jednoosiowy.

f. wnętrze i wyposażenie: Wnętrze jednoprzestrzenne. Część prezbiterialna wydzielona niskim balaskami. W zachodniej części chór wsparty na czterech słupach z zastrzałami. W centralną część parapetu wmontowane wtórnie antepedium oraz grupa rzeźb. Na wyposażeniu m.in. cenny manierystyczny ołtarz (2 ćw. XVII w.) z późniejszym obrazem J. Tabińskiego (1864), barokowa polichromowana szafa zakrystyjna (XVII w.), rokokowa chrzcielnica (2 poł. XVIII w.). Na ścianach obrazy m.in. św. Sebastian i Fabian (1769). Na ścianach polichromia z elementami iluzjonistycznymi (XVIII w. ?).

h. instalacje: elektryczna, odgromowa, ppoż.

fragment mapy katastralnej Kosiny, 1849 r.

Kościół filialny w Kosinie w 1949 r. - fot. Kruk

Elewacja frontowa

Elewacja południowa

1. Miejscowość	Kosina	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres KOŚCIÓŁ FILIALNY p.w. św. SEBASTIANA w zespole kościoła fil. p.w. św. Sebastiana, Kosina 201, 37-112 Kosina	6. Zawartość załącznika Fotografie
2. Gmina	Gmina Łańcut		
3. Powiat	łańcucki		
4. Województwo	podkarpackie		

1.

3.

1. Elewacja wschodnia
2. Wieżyczka na sygnaturkę
3. Przedsionek
4. Przedsionek, wnętrze

2.

4.

1.

3.

2.

- 1. Część prezbiterialna
- 2. Chór
- 3. Ściana południowa
- 4. Ściana północna

4.

1. Miejscowość	Kosina	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres KOŚCIÓŁ FILIALNY p.w. św. SEBASTIANA w zespole kościoła fil. p.w. św. Sebastiana, Kosina 201, 37-112 Kosina	6. Zawartość załącznika Fotografie
2. Gmina	Gmina Łańcut		
3. Powiat	łańcucki		
4. Województwo	podkarpackie		

Zakrystia

Wieżba dachowa